

Παροράματα τεύχους 60

— Στο άρθρο της κας Μ. Πετρίτσκι, "Κλειψύρα, μια πόλη της Αρκαδίας της Αλφειάς", στα σχέδια των κειμένων: σελ. 82, να διαβαστεί: τεφροδόχο κάλυψη, αντί κλίμακα. Στη σελ. 85 το σωστό είναι: Πύργος του οχυρωματικού περιβάλλοντος στην κοίτη του ποταμού Καρπέσου. Στη σελ. 87, Κεραμικά κίβανος στη θέση Καταράχη. Στη σελ. 88, στη αγγλική περίληψη, σειρά 30, αντί Pro Mycenaean: Early Mycenaean.

— Το άρθρο του καθηγητή κ. Αυγούστου Σοφδία δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος ελλήσις, ενώ στο κείμενο υπήρχε η αναφορά σε εκδόσεις, ορισμένες δεν δημοσιεύθηκαν. Για τον λόγο αυτό το πλήρες κείμενο με τις εκδόσεις αναδημοσιεύεται στο παρόν τεύχος, σελ. 55

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Κύκλος διαλέξεων

Ο προϊστορικός άνθρωπος και το περιβάλλον του. Διεπιστημονική προσέγγιση

Παρασκευή 7 Μαρτίου

9.00-13.30. Χρήστος Ντούμας: Σύγχρονη προσέγγιση προϊστορικής έρευνας. Ιωάννης Μπισαδάκης: Νεοεποικολογική και διακυμάνσεις της θαλάσσιας στάθμης στο Τεταρτογενές.

Annie Echassoux: Σύγχρονες μέθοδοι παλαιολιθικών ανασκαφών και διαχείρισης των δεδομένων. Αντρέας Ντράλας & Claire Gallard: Η Κατώτερη Παλαιολιθική και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της.

17.00-21.00. Αντρέας Ντράλας & Pauline Bouvier: Η Μεσολιθική και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της. Henry de Lumley & Χριστίλη Μορκελάου: Στρατιωτογραφία και παλαιοκλιματολογία του Τεταρτογενούς.

Πέμπτη 17 Απριλίου

9.00-13.00. Vincent Lebreton & Χρυσάνθη Ιωακείμ: Εξέλιξη της βλάστησης στο Τεταρτογενές σύμφωνα με τη μελέτη της γύρης.

Pierre-Elie Moule: Εξέλιξη των θηλαστικών του Τεταρτογενούς. Βιοστρωματογραφία και παλαιοπεριβάλλον.

17.00-21.00. Anna Echassoux & Κατερίνα Τρανταλίδου: Ταξινόμηση και αρχαιολογία των θηλαστικών του Τεταρτογενούς.

Emmanuel Desclaux & Κωνσταντίνος Δούλας: Η Πάνδη των μικροσπονδυλιτών του Τεταρτογενούς. Βιοστρωματογραφία και παλαιολογία.

Παρασκευή 18 Απριλίου

9.00-13.00. Jean-Jacques Bahain & Ιωάννης Μανιάτης: Ραδιοχρονολογή-

σεις των σχηματισμών του Τεταρτογενούς. Εφαρμογή στις προϊστορικές θέσεις.

Marie Antoinette de Lumley & Σωτήρης Μανώλης: Παλαιανθρωπολογία.

17.00-21.00. Αντρέας Ντράλας & Gerard Onorati: Η Ανώτερη Παλαιολιθική και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της.

Henry de Lumley: Παλαιολιθική Αρχαιολογία: μια επιστημονική προσέγγιση στο σταυροδρόμιο των γεωλογικών, βιολογικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Ταυτόχρονη μετάφραση Αμφιθέατρο Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, Σίνα 31, Αθήνα.

"Η ολοκληρωμένη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Διεθνής εμπειρία και ελληνική πραγματικότητα"

ήταν το θέμα της ανακοίνωσης που παρουσίασε η κα Ντόρα Κόνσολα, Κοσμητριά Πολιτιστικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου, στις 29-1-97, στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Η κα Κόνσολα έδωσε έμφαση στη θεσπισμένη από ευρωπαϊκούς, αλλά και διεθνείς, οργανισμούς αρχή της "ολοκληρωμένης" προστασίας (integrated conservation) των πολιτιστικών μνημείων. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον, όπως ήταν φυσικό, παρουσιάσαν η αναφορά στα προβλήματα της ελληνικής πραγματικότητας και η αισιοδοξη προοπτική που έδωσαν οι προτάσεις για μια στρατηγική συμβατότητας ανάμεσα στην προστασία των αρχαίων μνημείων και σε κάποιο σύστημα βιώσιμης ανάπτυξης με τη δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων, τη διαμόρφωση του φυσικού τοπίου και την ενσωμάτωση των αρχαιολογικών χώρων της πριτεύουσας.

Διασώζουμε την κληρονομιά μας για να διασφαλίσουμε τη συνέχεια.

"Τα μνημεία της Ακροπόλεως και η σύγχρονη Ελλάδα"

ήταν το θέμα της διάλεξης που έδωσε η κα Φανή Μαλλούχου-Τυταίο στις 22-1-97 στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως. Η αρχαιολόγος, ειδικευμένη στην αναστήλαση αρχαίων μνημείων, αναφέρθηκε στη λειτουργία των μνημείων της Ακρόπολης σε σχέση με τη συνείδηση των Νεοελλήνων από συστάσεις του νεοελληνικού κράτους έως σήμερα. Η ιστορική αναδρομή στη βαθμιαία αποκατάσταση των μνημείων της Ακρόπολης, η επίδραση των μνημείων στη νεοελληνική αρχιτεκτονική της Αθήνας και ο άρρηκτος δεσμός ανάμεσα στον ιερό βράχο και τους Νεοελληνες αποτέλεσαν τα κομβικά σημεία της διάλεξης, που απέδωσε το αληθινό πρόσωπο των Νεοελλήνων.

Διαλέξεις στα Γιάννενα

Το Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων, σε συνεργασία με το σωματείο "Ο φίλος του Βυζαντινού Μουσείου Ιωαννίνων", οργανώνει δύο κύκλους διαλέξεων για την περίοδο 1996-1997. Ο Α' κύκλος

(χειμερινός) περιέλαβε τις διαλέξεις: "Βυζαντινό και Ουγγαρικό", Παν. Αντωνίου, "Η Μονή των Φιλανθρωπινών", Φρ. Κεραλιώτης, "Οδοιπορικό στα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία της Θεσπρωτίας", Ν. Βασιλικού, "Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία της Βορείου Ηπείρου", Β. Παπαδοπούλου. Στον Β' κύκλο (αναιζητικό) έχουν προγραμματιστεί: "Το εικονογραφημένο ελληνικό χειρόγραφο", Αθ.-Ελ. Παπαλάκη (27/3/97), "Βυζαντιό και Κίνα", Μιχ. Κορδάσης, (17/4/97), "Από το χειρόγραφο στο έντυπο ελληνικό βιβλίο", Κ. Ν. Κωνσταντινίδης (16/5/97), "Η άλωση της Πόλης και η μεταβυζαντινή ζωγραφική", Ν. Ζίος (29/7/97). Οι διαλέξεις απευθύνονται στο ευρύ κοινό και η ώρα έναρξης τους είναι 8.30 μ.μ.

'Ενα μάθημα Ιστορίας του Σπύρου Αοδράχα

Παραγωγή του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών, διάρκειας 51', με την ακόλουθη θεματική:

Συνδυασμός γραπτών πληροφοριών και λεπτομερών εικονογραμιών του χώρου, καλλιεργούμενου και οικισμένου. Πρόκειται για ένα μάθημα ιστορίας που αποβλέπει να δείξει πώς παράγεται η ιστορική γνώση και πώς είναι δυνατόν να ελεγχθούν σε καινούργια ερευνητικά σχήματα οι ήδη κερκτικές ιστορικές γνώσεις. Δε πεδίο παρατήρησης και πειραματισμού έχουν επιλεγεί τα κερακάρια φεύδια.

Προτιμότερη η πρόληψη από τη θεραπεία

Γιατί πρέπει να καταστραφεί ανεπαρκώς κάτι για να "ευαισθητοποιηθεί" και να ξεκινήσουμε καμπίες διάσωσης; Γιατί πρέπει ένα κτήριο να γκρεμιστεί, και για να κτιστούν με μοναδικά του στοιχεία να φτιάχουμε προπλάσματα; Γιατί η επιπολαιότητα είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό της Νεοελληνίας; Αυτά τα ερωτήματα μας έρχονται στο μυαλό διαβάζοντας στον προηγούμενο τύπο (Το θέμα 23/2/97, σελ. 33, 40-41) η ο βόρειος τοίχος της αούλης του ανακτόρου των Μυθηνών

κατάρρευσε. Μάταια ο ανασκαφέας ακολούθησε Σπ. Ιωακίμους και η προϊστομένη της Δ' Εφορείας Ε. Παχύγιαννη απηύθυναν στο Υπουργείο Πολιτισμού υπομνήσεις και αιτήσεις για την εφαρμογή της στερευτικής μελέτης, που είχε εκπονηθεί και εγκριθεί αλλά ποτέ δεν εφαρμόστηκε. Η σημασία των Μυκηνών στην ιστορία της Ελλάδας είναι πρωταρχική, η συμβολή τους στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου είναι από τις σημαντικότερες (335.000 επισκέπτες το χρόνο), και όμως οι αρμόδιοι του 2.000 μ.Χ. αδιαφορούσαν... Τώρα που η καταστροφή επιβέβη, τώρα θα αρχίσουμε με το μισολό, και τις αναφορές στην κατάρτη των Ατρεΐδων.

Έκθεση

Η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς οργάνωσε έκθεση φωτογραφιών με τίτλο "Η σύνθεση με τα γύρω". Η έκθεση παρουσίασε επιλογή ασπρόμαυρων φωτογραφιών σε σχέση με την αλλοίωση του ανάγλυφου του φυσικού περιβάλλοντος από σύγχρονες τεχνικές επεξεργασίας, φωτογραφιών που περιλαμβάνονται στο ομώνυμο βιβλίο του μέλους της Εταιρείας Καθηγητή Αλέξανδρου Ζάνου. Η έκθεση φιλοξενήθηκε στο επιμέρους Ελληνική Εταιρεία, στην οδό Τσιπουρού 28, από τις 11 έως τις 26 Φεβρουαρίου και σκοπός της ήταν να προωθήσει τον προβληματισμό μας πάνω σε θέματα καλοσθησίας και λειτουργικότητας του περιβάλλοντος χώρου.

Στο Ρέθυμνο

Στις 9 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε στον Δήμο Ρεθύμνης, στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Δέσμης Επισκοπής Ρεθύμνης, η Πρώτη Παγκρήσια Συνάντηση Εμπλεκόμενων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων με την ευκαιρία της συμπληρωσης 10 χρόνων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Ρέθυμνο. 10 χρόνια πλούσια σε θέματα, ιδέες, ενδιαφέροντα και προφορά.

Εκδηλώσεις

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, σε συνεργασία με τα τρία Ινστιτούτα του Ανθρωπίνων Ερευνών, παράγγειλε στα πλαίσια του προγράμματος "ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΘΥΡΕΣ" με τη σκηνοθεσία του Νίκου Γραμματικόπουλου τρία επιστημονικά τριτομηναία σε νησί με ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον, τα οποία καλύπτουν τα εξής θέματα:

1. Από το Χώρο στις Ανθρώπινες σχέσεις: Τα Κερκυραϊκά Φέουδα, 15ος-18ος αι.

Πρόκειται για ένα χρήσιμο μάθημα ιστορίας.

2. "Επιθρία και Σιγίλλια στη Βιβλιοθήκη της Μονής Πάτμου".

Παραγωγή του Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών, διάρκειας 32', με την ακόλουθη θεματική: Το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο αποτελεί το σημαντικότερο ζωντανό μνημείο-μοναστήρι στο νοτιοανατολικό Αιγαίο, με συνεχή βίο για περισσότερο από 900 χρόνια...

Το ντοκιμαντάρ αποκαλύπτει στο θεατή τους θησαυρούς της Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης και του Αρχείου και περιγράφει τις μακροχρόνιες εργασίες του Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών για τη διάσωση και προβολή τους, παρακολουθώντας παράλληλα την ιστορική πορεία του μοναστηριού από την ίδρυσή του στα 1081 ως τα νεότερα χρόνια.

3. "Βέροια: Η ανάδυση μιας αρχαίας πολιτείας".

Παραγωγή του Ινστιτούτου Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, διάρκειας 36' με την ακόλουθη θεματική:

Η ταυσία που συμβάλλουν στην σύνθεση της ιστορίας των αρχαίων χρόνων. Σκιαγραφείται το ιστορικό πλαίσιο μιας σχεδόν άγνωστης στο ευρύτερο κοινό αρχαίας πόλης, η οποία, ενώ ηκμισσε, μοιράστηκε συγχρόνως τις τύχες του ευρύτερου περιγύρου της, ως τμήμα και αυτή της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η μεγάλη σημασία της Βέροιας βρισκόταν στον σημαντικό αριθμό επιγραφικών κειμένων, με ποικίλο περιεχόμενο, που διασώθηκαν. Η εκμετάλλευση του τεράστιου αρχείου της πόλης έχει ριζεί φως σε πολλές άγνωστες πτυχές της ζωής στην αρχαία Μακεδονία. Γίνονται, όπως πιστεύουμε, εμφανή στην ταυσία δύο επιπέδων στοιχεία: η μεγάλη αξία των επιγραφών γενικότερα και τα γεγονότα ότι η έρευνα της αρχαίας ιστορίας δεν είναι, όπως έχει κατηγορηθεί, μια παρωχημένη υπόθεση, αλλά αντίθετα μια υπόθεση επικαιρή και πολύ ζωντανή.

Το τελευταίο όριο

Στα σύνορα μεταξύ Τουρκίας και Βουλγαρίας η έρευνα με ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικοί θεοδολοχοί) επέτρεψε τον εντοπισμό και την ανακατασκευή, μέσω κομπιούτερ, του τείχους του Αναστασίου, ενός τείχους 30 μιλίων, που προστάτευε την Κωνσταντινούπολη και της διασχέθηκε νερό (με το υδραγωγείο που το στεφάνωνε), από απόσταση 150 μιλίων. Αυτό το "Θρακικό τείχος", που κατασκευάστηκε τον 6ο αι., αποτελούσε την τελευταία γραμμή άμυνας της Βυζαντινής αυτοκρατορίας προς βορρά και είχε μείνει άγνωστο ως τις μέρες μας γιατί βρι-

σκόταν σε στρατιωτική, απαγορευμένη περιοχή. Το πάχος του σε πολλά σημεία φτάνει τα 3,5 μ. και το ύψος του τα 10 μ. Την έρευνα πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο του Νιούκαστλ.

Μετρό και φωταέριο

Οι εκσκαφές που γίνονται για τη διάλυση της σήραγγας του Μετρό και εκείνες που ακολουθούν τη διαδρομή, των 500 και πάνω χλ., του αγάλου του φωταερίου αποτελούν μεν καταστροφές για την αρχαιολογία ενέργειες, δίνουν όμως παράλληλα την ευκαιρία προδιαμορφώσεων νέων θέσεων. Την πορεία του Μετρό την παρακολουθούμε όλοι, λιγότερο όμως εκείνη του φωταερίου που από τη Θεσσαλονίκη έρχεται στην Αθήνα.

Μιδέα Αργολίδας

Σημαντικά ήταν και εφέτος τα αποτελέσματα της συστηματικής ανασκαφής που διενεργούν στη μυκηναϊκή ακρόπολη της Μιδέας η διευθυντρια του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Δρ Κ. Δημησκούπου, ο καθηγ. Ρ. Ασσιστη, ως εκπρόσωποι του Σουηδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, και οι συνεργάτες τους καθ. G. Waldberg και Ν. Βολάκος. Τα αποτελέσματα των ερευνών ενισχύουν περαιτέρω την εικόνα της Μιδέας, ως ενός από τα μεγαλύτερα μυκηναϊκά κέντρα της Αργολίδας.

Ναυαγία;

Η θαλάσσια περιοχή της Καλύμνου, πλούσια σε αρχαιολογικά ευρήματα (έως λόγυ ρευσμάτων γίνονται εκεί ναυαγία), έδωσε δύο καινούργια κομμάτια από το ίδιο πιθανώς χάλκινο αγάλμα. Πρόκειται για εξαιρετικής ποιότητας ανάγλυφα κεραλή με πλάτο που διατηρεί ακόμη τα ένθετα μάτια, και για μία κνήμη. Τα ευρήματα αναυαυράθηκαν από τον φαρμά Μ. Κουφράκη, από βάθος 200 μ. Πιθανόν να είναι της ελληναϊστικής εποχής. Καθώς ο πλούτος της υποθαλάσσιας αυτής περιοχής είναι σημαντικός, η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων σχεδιάζει να πραγματοποιήσει εκεί έρευνες με τη βοήθεια του Πολεμικού Ναυτικού.

Ψήφισμα

Από το Σωματείο Διπλωματών του Έναυγυ Λάραβε το ακόλουθο δελτίο τύπου: "Η έκτακτη Γενική Συνέλευση του Σωματείου Διπλωματών Έναυγυ, που συνήλθε στην Αθήνα στις 26 Φεβρουαρίου 1997, έβγαλε το ακόλουθο ψήφισμα: Διερωτώντας τις απόψεις και τα αυναυαγήματα των Έναυγυ της Πατρίδας μας, γνωστοποιούμε τις θέσεις μας επί των ακόλουθων ζητημάτων:

1. Επικροτούμε την απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού Καθηγητή κ. Ευάγγελου Βενιζέλου περί μη ανεγέρσεως του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης επί του αρχαιολογικού χώρου του Λυκείου των Αθηνών.

Συγχρόνως ευχόμαστε να εισακουστούν οι εκκλήσεις των αρμοδίων απόρων και φορέων περί επιστεφύσεως των ανασκαφικών και των επιβιβημένων σωτηικών εργασιών για την προστασία αυτού του σημαντικού αρχαιολογικού χώρου. Το Λύκειο όχι μόνο εμμοιολογεί τη γνώση μας περί της τοπογραφίας των αρχαίων Αθηνών, αλλά και συνδέεται άρρηκτα με το όνομα του μεγάλου φιλοσόφου Αριστοτέλη— πρόγραμμα που ζήτησε και τη μεγάλη απήχηση που είχε παγκοσμίως η πρόταση ανακάλυψής του στην καρδιά της σημερινής Αθήνας.

2. Κάνουμε έκκληση για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού, που απειλείται άμεσα, λόγω των έργων κατασκευής του ΜΕΤΡΟ της Αθήνας. Η έκκλησή μας απευθύνεται προς:

- α) Τον Δήμαρχο Αθηναίων κ. Δημήτρη Αβραμόπουλο.
- β) Τον Υπουργό Πολιτισμού Καθηγητή κ. Ευάγγελο Βενιζέλο.
- γ) Τον Υπουργό Π.Ε.Χ.Δ.Ε. κ. Κώστα Λιάλιτη.

8) Την Υπουργό Ανάπτυξης κ. Βάσω Παπανδρέου.

Συγκεκριμένα επί του θέματος: Θεωρούμε ως απόλυτως ορθές και εποικοδομητικές τις απόψεις των κ.κ. Ανδρέα Λεντάκη και Λευκωία Αυδή, που έχουν πρόσφατα διατυπώσει και έχουν τύχει ευρείας δημοσιότητας.

3. Θεωρούμε ανεπιτρεπτή, την αιλουώμη καταστροφή του προϊστορικού οικισμού στη θέση ΖΑΓΑΝΙ, λόγω της κατασκευής του αεροδρομίου των Σπάτων. Και προσεχόμενα και τη δική μας διαμαρτυρία στα όσα έχουν ήδη δημοσιευθεί επί του θέματος.

4. Εκφράζουμε την έντονη ανησυχία μας για την περσική των ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ, τη γενέτειρα του Αριστοτέλη. Θεωρούμε ότι η επικείμενη λειτουργία εργασιών επίθεργασίας και καθαρισμού χρυσού σε μικρή απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο μέσα καθιστά ανάσχεσις απογόνους σπουδαίων προγόνων. Συγχρόνως ενέχει πολύ σοβαρούς περιβαλλοντολογικούς κινδύνους σε μια εξαιρετικά φυσικού κάλλους περιοχή, όπως έχουν ήδη επισημανθεί ειδικά επιστήμονες της GREENPEACE και άλλων φορέων.

5. Παρακαλούμε τέλος τον Υπουργό Πολιτισμού να βοηθήσει ώστε να υπάρξει άμεσα και δραστηρί αντιμετώπιση του θέματος υστερημοσύνης και της ευρύθνης λειτουργίας των Αρχαιολογικών Χώρων της Πατρίδας μας. Κατανοούμε τις δυσκολίες μιας τέτοιας προσπάθειας, αλλά είναι πλέον θέμα πίστης για όλο τον Ελληνικό Λαό να μην παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλει-

ψης χώρου, όπως π.χ. οι Μυκήνες, η Κνωσός και η Δίλως.

Του Ευριπίδη;

Σε σπηλιά στον όρμο Περιστερία της Σαλαμίνας, ο αρχαιολόγος Γ. Λώλος αναγνωρίζει το σπήλαιο του Ευριπίδη, αυτό στο οποίο ο ποιητής αποσυρόταν κατά καιρούς και το οποίο, κατόπιν, έγινε τόπος προσκυνήματος.

Το Βυζάντιο στην Αμερική

Έκθεση με τίτλο "Η δόξα του Βυζαντίου" συγκεντρώσε στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (11/3-6/7/1997) 400 βυζαντινά έργα τέχνης, από τον 9ο έως τον 13ο αι., προερχόμενα από 120 συλλογές 20 χωρών. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη έκθεση βυζαντινών κειμηλίων που οργανώθηκε ποτέ μέχρι σήμερα, μέσα από την οποία φαίνεται η ακτινοβολία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Αποκρυπτογράφηση

Σημαντικό επίτευγμα όσο και η αποκρυπτογράφηση των αγγιστικών ιερογλυφικών είναι για τη γνώση το γεγονός της αποκρυπτογράφησης των κειμένων των Μάγια, μετά από 150 χρόνια από την ανακάλυψή τους. Κρυμμένοι μέσα σε πυκνό δάσος της Κεντρικής Αμερικής οι ναοί των Μάγια, καλυμμένοι με στοιχεία εξελιγμένου συστήματος γραφής, με γραμματική και συντακτικό, θα φανερώσουν την ιστορία ενός από τους πιο προηγμένους και μυστηριώδεις πολιτισμούς. Τον 3ο αι. μ.Χ. οι Μάγια είχαν επινοήσει τα συνθετότερα ημερολογιακά συστήματα και χρησιμοποιούσαν ευρέως την έννοια του μηνός, πολύ πριν από τους Ευρωπαίους.

Το Λύκειο

Το αρχαίο Λύκειο, το οποίο οι αρχαιολόγοι τοποθετούνται μεταξύ του Εθνικού Κήπου και της Ριζαρείου Σχολής, εντοπίστηκε πρόσφατα χάρη στις εκσκαφές που έγιναν για την οικοδόμηση του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης στην οδό Πηγάλλης. Πρώτα ήρθε στο φως η παλαιότερα.

Αγάπη για τον τόπο

Ο επιχειρηματίας Νίκος Μεταξάς — διαθέσει αλυσιδα ξενοδοχείων— διώρισε στο Δήμο Ζαζύου (Κρήτη) τη συλλογή αρχαίων τα οποία έχει συλλέξει επί μια τετραεταρκονταετία. Η εξαιρετική αυτή συλλογή περιλαμβάνει περισσότερα από 2.000 κομμάτια, κυρίως της Προϊστορικής περιόδου, από τα οποία τα 680 είναι σφραγιζόλιθι. Αποτελεί

δήλαδή την πλουσιότερη συλλογή σφραγιζόλιθων στον κόσμο. Ενδεικτικό της αγάπης του κ. Μεταξά για την Αρχαιολογία και τον τόπο είναι το γεγονός ότι πρότεινε την κήρυξη του να υπουδασει Αρχαιολογία.

Λιμένας Θάσου

Τμήμα του νεοκραταρείου των Ύστερων Κλασικών χρόνων, με τάφους κατά συστάδες, εντοπίστηκε κατά τις εργασίες κατασκευής του δικτύου ύδρευσης/αποχέτευσης στο Λιμένα Θάσου.

Αξός Γιαννιτών

Στο χωριό Αξός Γιαννιτών βρέθηκε το αρχαιότερο ταφικό αγγείο, στο 6.200 π.Χ., που περιεχε σκελετό βρέφους. Ακόμη βρέθηκε τμήμα σσένιου μουσικού οργάνου, πιθανώς αυλού, που αποτελεί και αυτό ένα από τα χωριότερα δείγματα του είδους.

Παράδοση στη Βεργίνα

Συλημμένοι από την Αρχαιότητα βρέθηκαν, στη Βεργίνα εξι μνημειακά τάφοι των πρώιμων χρόνων του μακεδονικού βασιλείου (8ος-5ος αι. π.Χ.). Εκτός από τα κτερίσματα που είχαν αφήσει οι αρχαίοι αρχαιοκάπηλοι, ένας από τους τάφους, του θού α. π.Χ., έδωσε πολύτιμες πληροφορίες και ως προς τα έθιμα ταφής στη Μακεδονία την εποχή εκείνη. Στην ταφή του αριστοκράτη πολεμιστή βρέθηκαν ίχνη πυρός, τα όπλα του και τα χαλινάρια του αλόγου του, που κάρηκαν μαζί με τον νεκρό ιππέα, όπως περιγράφεται στον Όμηρο. Την ανασκαφή διενεργεί η αρχαιολόγος κ. Α. Κοτταρίδου.

Δίκαιη διαμαρτυρία

Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων διαμαρτυρείται για την βεβαίωση και άκριτη ενέγερση του υπουργού Εξωτερικών να καταργήσει τη θέση του εκπροσώπου του υπουργείου και χειριστή πολιτιστικών θεμάτων στην Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακόμη και εάν παραβλέψουμε ότι η ενέγερση αυτή αποτελεί κλόαφο προς το σώμα των Αρχαιολόγων, εφ' όσον σ' αυτή θέση έχει ορισθεί να υπηρετεί Αρχαιολόγος, δεν επιτρέπεται να αποσιωπησουμε το γεγονός, ότι η πράξη αυτή αποδυναμώνει την παρουσία της χώρας μας σε ένα πεδίο από τα ελάχιστα, όπου δεν εμφανίζομαστε στην Ευρώπη ως πωχοί συγγενείς. Φαίνεται όμως ότι το υπουργείο Εξωτερικών δεν θεωρεί τα πολιτιστικά θέματα τόσο σημαντικά ώστε να τα χειρίζεται άπομο με την παιδεία και το κύρος επαγγελματία αρχαιολόγου, και μάλιστα σε μια περίοδο κρίσιμη για την εξέλιξη των πολιτιστικών και αρχαιολογικών προ-

γραμμάτων στην Ευρώπη. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων θεωρεί ότι η μέχρι τώρα πορεία του εκπαιδευτικού του ΥΠ.ΠΟ. στην Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία δεν δικαιολογεί την κατάργησή της θέσης και καλεί τον Υπουργό Πολιτισμού να ασκήσει το κύρος του και την επιρροή του ώστε το υπουργείο Εξωτερικών να αναλάβει την εσφαλμένη αυτή ενέργεια προτού γίνουν σύντομα φανερά τα αρνητικά της αποτελέσματα.

Φυλακές της Αίγινας

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και η Διεθνής Μελέτων Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ. ενέκριναν τη διατήρηση του καποδιστριακού κτηρίου των φυλακών της Αίγινας, που είχε κατασκευασθεί αρχικά ως άσυλο ψυχονοσών. Το σχέδιο προβλέπει τη διατήρηση στοιχείων και των δύο χρήσεων του κτηρίου.

Μουσική

Στην κοιλιά του ποταμού Ιμπρίτσον βρέθηκε κόκαλο ακούδας με ακλυμένες τέσσερις τρύπες. Εικάζεται πως είναι το παλαιότερο μουσικό όργανο που έχει βρεθεί μέχρι σήμερα, καθώς οι αρχαιολόγοι υπολογίζουν την ηλικία του στα 45.000 χρόνια. Το εύρημα εκτίθεται στο Μουσείο της Λουμπλιάνα.

Άργιλος Σερρών

Η αρχαία πόλη της Αργίλου αποκαλύφθηκε στη διάρκεια ελληνοκαναδικής ανασκαφής στην περιοχή των Νέων Κερυθλίων, στις Σέρρες. Πρόκειται για πόλη που χτίστηκε περί το 654 π.Χ., ως αποικία της Ανδρού. Έχει αποκαλυφθεί τμήμα του οχυρωματικού τείχους της, πλακόστρωτος δρόμος, οικίες, νομισματοκοπείο και τμήμα του νεκροταφείου. Η πλούσια κεραμική, που μελετάται ήδη, δίνει στοιχεία για τις σχέσεις (εμπορικο-οικονομικές, πολιτισμικές, πολιτικές) της πόλης με τον υπόλοιπο αρχαίο κόσμο.

Αξιοποίηση-καταστροφή

Στη Δραπετσώνα, στο γνωστό "Καστράκι", έχει εντοπιστεί και, εν μέρει, ανασκαφεί, χάρη στη φρονιδιά της Υπ. Πολιτισμού Μελάνια Μερκούρη, κομμάτι από τους δύο κυκλικούς πυργούς που πλαισίωναν την Ήπειρωτική πύλη. Οι σγκέλετες που υπάρχουν εκάμμι επιτόπου έδωσαν στο χώρο το όνομά του. Πέρασαν άνθρωποι από εκεί και όλα σεβάστηκαν τα αρχαία λείψανα — τα προσφυγικά είναι διπλά —,

εκτός από τους σημερινούς ιδιοκτήτες. Ο δήμαρχος ετοιμάζεται να μπαλώσει και να τσιμεντώνει το χώρο, προκειμένου να τον "εξωραϊστεί", ενώ οι κάτοικοι της περιοχής ζητούν να σεβαστεί την παραδοσιακή μας κληρονομιά.

Το Μουσείο ...

Η Ελλάδα γιόρτασε και πάλι (27-29 Σεπτεμβρίου 1996), για τρίτη χρονιά, τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτισμικής Κληρονομιάς. Θέμα των εκδηλώσεων ήταν "Τα κάστρα" και στόχος τους η ευαισθητοποίηση του κοινού για το μνημείο και τη συντήρησή του. Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που οργανώθηκαν ήταν και η επίσκεψη σχολείων στα μνημεία ή τα Μουσεία του τόπου τους, ώστε να οργανωθεί διαγωνισμός ζωγραφικής και έκθεσης σχετικά με το θέμα.

Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και τα αποτελέσματα υπήρξαν πολύ καλά. Τρία ζωγραφικά έργα και τρία κείμενα βραβεύθηκαν. Εμείς διαλέξαμε να σας δώσουμε κείμενο που πήρε το Β' βραβείο για την εκπληκτική του οξύδερκεια και το τρομερό καλοπροαίρετο χιούμορ του. Συγγραφές είναι η Ρόζα Δελιτάστα, μαθήτρια της Α' τάξης του Γυμνασίου Ήθης.

Η δεσπονική με το όπιο σακάκι που καθόταν στο μουσείο της πόλης, κάτω από το ρολόι, ανυπόμονη κοιτούσε την ώρα.

Όταν τα παιδιά τελικά έφθασαν, διασκορπίστηκαν σε όλα τα δωμάτια και η καθηγήτρια που τα συνόδευε, εξαργυρίστηκε να τα φωνάζει. Η αρχαιολόγος έδειξε στα παιδιά τα αρχαία ευρήματα, λέγοντας για κάθε έργο, τον αιώνα στον οποίο ανήκε και την τότε χρήση του.

Δεν θα υπήρχε παιδί που να μην τα άγγιζε ή να μην κοίταζε με περιέργεια. Θα λέγε κανείς ότι με τη ματιά τους, τα παιδιά, μνημονεύαν τα αρχαία ευρήματα.

Όταν τα παιδιά τελικά έφυγαν, η αρχαιολόγος φύσηξε και ξεφούρτιξε, αφήνοντας να εννοηθεί ότι τα μικρά διαβολάκια την είχαν εκνευρίσει πολύ. Αρκετοί τουρίστες πέρασαν από εκεί την ώρα που η δεσπονική έκλεισε το χώρο αρχαίων ευρημάτων αφού έκανε έλεγχο πρώτα σ' όλες τις αίθουσες και έβαλε σε λειτουργία το συναγερμό.

Τότε ο χώρος του μουσείου ηρέμησε. Η ταλαιπωρημένη αρχαιολόγος, σα ναρκωμένη έπεσε στο κρεβάτι της να ξεκουράσει τα οστά της μ' ένα βαθύ ύπνο.

Τότε έγινε κάτι που ανθρώπου νους δεν το χωράει. Στο δωμάτιο που δεν υπήρχε στέγη, το κεντρικό ψηφιδωτό, που μουσκουτσάν στη βροχή, άρχισε να μεγαλώνει καταλαμβάνοντας όλη την εσωτερική αυλή. Οι μαρμαρίνες, ακέραιες, στολές πήγαν ακουλουφώντας, σαν τους τυφλούς στο δωμάτιο που βρισκόταν πάνω από τα σκαλιά. Άρπαξαν βιαστικά τις προτο-

μές και τις φόρεσαν, στο σημείο που είναι βρισκόταν το δικό τους κεφάλι, κάποτε. Κατέβηκαν, αργά αργά τα σκαλιά, σαν αλιγκάρια, με το φόβο ότι θα πέσουν και θα παθίσουν. Έπειτα πήγαν στην αίθουσα του ψηφιδωτού και άρχισαν να χορεύουν, χωρίς να νοιάζονται διόλου για τη βροχή που μοσσομάει έφευγε πάνω τους. Ένα λεπτό αργότερα, οι μαγεύοι πια δακροσυλλεκτές άρχισαν να βιάζονταν νερό. Το νερό αυτό με μαγευκό τρόπο πήγε και μπηκε μέσα στα πιάδια και άρχισε να πολλαπλασιάζεται. Έτσι σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα, τα πιάδια έμπασαν από την πολλή πίεση και γέμιε με την αίθουσα νερό. Το αποτέλεσμα ήταν να τεθεί σε λειτουργία το άρμα του Ποσειδώνα και της Αμφιρίτης, το οποίο, είχε φαγητάι από λευκό μάρμαρο που ο χρόνος είχε αφήσει στα σημάδια του πάνω του.

Καθώς άρχισε να ημερώνει, όταν φάνηκαν οι πρώτες ηλιοχίτρες, τα αγάλματα πήραν την κανονική τους στάση και θέση, το ψηφιδωτό, το κανονικό του μέγεθος και τα κομμάτια των πιαδιών κόλλησαν μεταξύ τους φρονιμαφρόνια. Το μόνο πρόβλημα ήταν το νερό. Το χόμα όμως, ύστερα από μερικές προσπάθειες, ροιφήσε το νερό, αφήνοντας λίγη πρόσθετη δουλειά για τον ήλιο. Τα αλιγκάρια, που ήταν μόλις εγχρόνιοι των αγαλμάτων, γιατί τα γαργαλούσαν, άρες που δεν μπορούσαν να γελάσουν, βγήκαν σεργιάνι. Ο ήλιος, που ήταν φίλος της τέχνης, έσκαψε με μανία πάνω τους, γιατί ξεραίνοντάς τα θα τους στερούσε την κίνηση. Έτσι, την ώρα που όλα είχαν ηρεμήσει, μπηκε η αρχαιολόγος μέσα. Κατά λάθος του ήλιου που είχε ξεχάσει κάτι σταγονίδια στο πάτωμα η κοπέλα γλίστρησε και όταν σηκώθηκε, είπε ψυχραία: "υγρασία".

Ταπείνωση

Το περιοδικό μας κυκλοφορεί ανά τρίμηνο, γι' αυτό δεν παρακολουθεί την επικαιρότητα. Έτσι, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να δώσουμε στους αναγνώστες μας με απεικονιστική εικόνα του τι συνέβη στα τέλη της περασμένης χρονιάς σχετικά με την υπόθεση του αεροδρομίου των Σπάτων, στον χώρο του οποίου βρίσκεται ο λόφος του Ζαγανι. Πρόκειται για επιμηγή λοφο στα ανατολικά της σημερινής χωριού των Σπάτων. Στην επίθετη κορυφή του λόφου διατηρείται επιφανειακά περιβόλιος πάχους 2 μ., τον οποίο είχε εντοπίσει ο Ν. Κοτζιάς από το 1925 και είχε παρατηρήσει ότι επρόκειτο για τεχνησμένη προϊστορική ανασκαφή.

Λόγω της εξαιρετικής του θέσης, που δεσπόζει στην πεδιάδα των Μεσογείων, ο λόφος θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί και ως φρούριο κατά την κλασική περίοδο και πιθανότατα την περίοδο του Χρυσολιού πολέμου. Το 1980, με αφορμή την έναρξη των ερ-

γασιών του νέου αεροδρομίου στα Σπάτα και επειδή προβλεπόταν το κόψιμο του λόφου, η Αρχαιολογική Υπηρεσία (Β' Εφορεία Αρχαιοτήτων) διενήργησε ανασκαφή. Αποκαλύφθηκε, καθαρίστηκε και αποτυπώθηκε το μεγαλύτερο μέρος τέχους κυκλωτερών διατάξεων, και μήκους 150 μ. περίπου, το οποίο σωζόταν κατακρημνισμένο στην επιφάνεια. Συγκεκριμένα, έχουν πολλά προϊστορικά οστράκα του τέλους της Νεολιθικής εποχής, και ανασκάφη μικρό ελληνοιστικό κτήριο, σχετικά με τις ανάγκες φρούρησης. Η ανασκαφή στο λόφο διακόπηκε ένα μήνα μετά την έναρξη της, γιατί, σύμφωνα με τον πρόγραμμα των χωματουργικών εργασιών του αεροδρομίου, το Ζάγανι δεν ήταν της αμέσου προτεραιότητας και μπορούσε να περιμένει. Το 1982-3 σταμάτησαν οι εργασίες κατασκευής του αεροδρομίου και, κατά συνέπεια, αναστάλησαν οι σχετικές χρηματοδοτήσεις για τη συνέχεια όσον αφορά τις εργασίες. Η ανασκαφή δεν είχαν ολοκληρωθεί, με αποτέλεσμα τη διακοπή τους. Με την επανέναρξη των εργασιών του αεροδρομίου ξεκίνησε, το φθινόπωρο του 1995, η ολοκλήρωση της έρευνας στο λόφο Ζάγανι. Καθαρίστηκε ο λόφος, ανασκάφη μικρές συναρμολογημένες οργανωμένες σε δύο ενότητες και βρέθηκε κεραμική η οποία ανήκει στο τέλος της Νεολιθικής περιόδου, σε μια φάση που είναι αντικείμενο έντονης συζήτησης από τους επιστήμονες, καθώς δεν μπορεί να διαπιστωθεί με βεβαιότητα αν ανήκει στη γωνιά ΠΕ Ι ή φάση ΙΙ (πρώτη χρονική ΠΕ Ι φάση) ή φθινόσωμα μακρά συνέχεια των χαρακτηριστικών της τελευταίας Νεολιθικής περιόδου.

Το εύρημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό και μοναδικό για την Αττική και τον ελλαδικό χώρο για την περίοδο αυτή, καθώς μόνο από το τέλος της επόμενης ΠΕ ΙΙ και ΠΚ 2 περιόδου αρχίζουν να εμφανίζονται παραδείγματα τεχνημένων οικισμών στο χώρο του Αγιασίου (π.χ. Χαλκονδρινή Σύρου, Τροία κ.ά.). Μετά το σάλο που δημιουργήθηκε με την είδηση της άδειας που έδωσε το Υπουργείο Πολιτισμού για την "απεινώση" του λόφου κατά 40 μ. και την καταστροφή του οικισμού, προτού προλάβουν να τον μελετήσουν ειδικοί επιστήμονες, πολλοί ξένοι αρχαιολόγοι, σε ένδειξη επιστημονικής αλληλεγγύης προς τους Έλληνες συναδέλφους τους, έστειλαν επιστολές διαμαρτυρίας, δείχνοντας για άλλη μια φορά πως ο επιστημονικός κόσμος βρίσκεται ενωμένος μπροστά σε προβλήματα που, αν και προκύπτουν σε μια χώρα, αφορούν την παγκόσμια ιστορία.

Το αίτημα των αρχαιολόγων για κάποια διορία ώστε να μελετηθεί ο οικισμός στήριξε και ο Δήμος Σπάτων. Το περιοδικό μας έλαβε στις 20/1/97 επιστολή του καθηγητή Αιγαιακής Πρωϊστορίας στο Πανεπιστήμιο Paris I, κ. R. Treuil, την οποία και παραθέτουμε:

Προς το περιοδικό "ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ"

Με μεγάλη ανησυχία μαθαίνω τις ειδήσεις που μεταδίδει ο τύπος σχετικά με το λόφο του Ζάγανι στην περιοχή του μέλλοντος αεροδρομίου της Αθήνας. Ο χώρος αυτός είναι όντως μεγάλη σημασία για τους προϊστοριολόγους του αιγαιακού κόσμου, εφόσον προσφέρει για πρώτη φορά στην κεντρική Ελλάδα παράδειγμα τεχνημένου οικισμού του τέλους της Νεολιθικής περιόδου και των αρχών της Εποχής του Χαλκού (αρχή 3ης χιλιετίας π.Χ.) και μία οικιστική συνέχεια που ανταποκρίνεται στην πολυουζήτημένη από αρχαιολόγους και ιστορικούς αυτήν περίοδο. Είναι όντως πιθανό να βρεθούν οι απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται σήμερα από τους επιστήμονες σχετικά με τις απαρχές του πρωτοελλαδικού πολιτισμού.

Είναι λοιπόν απαραίτητο, το μνημείο αυτό να προστατευτεί ή, εάν οι ανάγκες της δημιουργίας του αεροδρομίου αλτρίνα επιβάλλουν την καταστροφή του, να διεγερθεί τουλάχιστον πλήρως η ανασκαφή και να μελετηθεί σε βάθος, σύμφωνα με τα πιο σύγχρονα κριτήρια, γιατί μπορεί και να μη βρεθεί τόσο σύντομα μια άλλη ισόδια ευκαιρία.

Θα σας είμαι ευγνώμων να κάνετε γνωστή στους αναγνώστες σας, και αν είναι δυνατόν και στην κοινή γνώμη, αυτή την έκφραση της ανησυχίας. Σίγουρα κανείς δεν μπορεί να μείνει αδιάφορος μπροστά στο κίνδυνο του αφανισμού ενός μνημείου μοναδικού. Πιστεύετε στην εκτίμησή μου για τον αγώνα σας, όσον αφορά τις αρχαιότητες και γενικότερα την Αρχαιολογία.

René Treuil
Καθηγητής Αιγαιακής Πρωϊστορίας
Πανεπιστήμιο Paris I
Παρίσι 20 - 1-1997

Τελικά, το αίτημα έγινε δεκτό και ο οικισμός του Ζάγανι πήρε την ελάχιστη διορία (δύο μηνών) για να μελετηθεί, πριν ισοπεδωθεί ο λόφος.

BIBLIA

Mythes grecs au figuré
Stella Georgoudi & Jean-Pierre Vernant

Εκδ. Gallimard, Paris 1996

Επτά βόκμια αποτελούν το βιβλίο αυτό με τίτλο "Ελληνικοί μύθοι, μεταφορικά", που επιμελήθηκαν η Στ. Γεωργούδη και ο J. P. Vernant. Καθένα από τα κείμενα εξετάζει και μιν όψη του προβλήματος, προσθέτοντας σκέψεις και απόψεις πάνω στο θέμα των αρχαίων θεών της Ελλάδας, το μύθο, τη με-

ταμόρφωση ορισμένων θεμάτων στη δημοκρατική τους πορεία, τη θέση των κλασικών μύθων στη Χριστιανική θρησκεία και τις αρχαιολογικές σπουδές.

Η πολιτική σκέψη του Αριστοτέλη
Wolfgang Kullmann

Εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1996

Στη μελέτη του "Η πολιτική σκέψη του Αριστοτέλη", ο W. K. προτείνει μια νεότερη ανάλυση της αριστοτελικής ηθιολογίας, σε αναφορά προς τα σύγχρονα πορίσματα της ηθιολογίας, της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας.

Κατά τον συγγραφέα, η αριστοτελική θεωρία έπαψε να είναι κατανοητή στα χρόνια μας επειδή αγνοείται το βιολογικό της υποβάθρο. Αμφισβητώντας την ερμηνεία της πόλης ως ουσίας, ο Κ. ανχνεύει τις βιολογικές καταβολές των ηθικών και πολιτικών συγγραμμάτων του Έλληνα φιλοσόφου, με αφετηρία τη φράση του ότι ο άνθρωπος είναι φύσις ζώον πολιτικόν. Ο Αριστοτέλης απελευθερώσε την πολιτική επιστήμη από τα δεσμά της παρασημιακής, αλλά δεν ήταν δυνατόν να αποσπαστεί από τη νεότερη ανθρωπολογία για την αρχική φυσική ιδότητα όλων των ανθρώπων ούτε τον σύγχρονο ανθρωπολογικό διαχωρισμό της βιολογικής οντότητας από την κοινωνική, την πολιτική και την πνευματική οντότητα. Έχοντας απορρίψει τον συμβατικό χαρακτήρα του κράτους ως κοινωνία συμπερνούμεν, αποδίδει τη σύστασή του σε δύο αρχές, τη φύση και τον λόγο. Η μετάφραση του έργου οφείλεται στον Α. Ρεγκάκο.

Αρχαία Ήλις
Νικόλαος Γαλιούρης

Εκδ. Αδάμ, Αθήνα 1996

Με τον τίτλο "Αρχαία Ήλις, το λίκνο των Ολυμπιακών Αγώνων" κυκλοφόρησε το, σημαντικό για τη γνωριμία με τον τόπο, βιβλίο του Ν. Γ., ο οποίος επί σειρά ετών ασχολήθηκε με τον χώρο, ανασκάπτοντας και μελετώντας την Ήλιδα. Το βιβλίο αυτό, με σπάνια σε πληρότητα εικονογράφηση και κείμενα σύντομα και πυκνά, χαρίζει στον κάθε αναγνώστη μια απαραιτήτως ευχάριστη εμπλουτισμού των γνώσεων του και κατανοήσης του χώρου στον οποίο γίνεται σφαιρική ξέννηση: ιστορία, κοινωνιολογία, αρχαιολογία, ιστορία της τέχνης είναι οπτικές γωνίες, μέσα από τις οποίες ο αναγνώστης πλησιάζει τον τόπο. Την πολυδιάστατη αυτή οπτική συμπληρώνει πλούσια βιβλιογραφία και χρήσιμος κατάλογος ονομάτων προσώπων και θέσεων.

Αρχαία Ελλάδα και ποιότητα

Γιώργος Βαρουφάκης

Εκδ. Αίολος, 1996

"Η Ιστορία και ο έλεγχος των υλικών που στήριξαν τον ελληνικό πολιτισμό" είναι ο υπότιτλος του πολύ ενδιαφέροντος, καλογραμμένου και πρωτότυπου αυτού βιβλίου, στο οποίο ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα μέταλλα - κύριο θέμα μελέτης του συγγραφέα και από τα βασικά στοιχεία του αρχαίου πολιτισμού - , φανερώνοντας μίαν άλλη όψη αρχαίων Ελλήνων: αυτή των τεχνικών που χρησιμοποιούσαν πρότυπα και καθόριζαν την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων. Το πόνημα αυτό είναι πρωτότυπο γιατί για πρώτη φορά εξετάζονται παράλληλα η τεχνολογική γνώση και η κοινωνική οργάνωση από κάποιον που είναι βαθύ γνώστης της αρχαίας τεχνολογίας και των πρώτων υλών και αποτελεί απόδειξη της ανάγκης διεπιστημονικής μελέτης θεμάτων του αρχαίου πολιτισμού. Θεωρούμε το βιβλίο αυτό απαραίτητο γιατί προσφέρει νέα στοιχεία και δείχνει έναν σωστό τρόπο σκέψης και γραφής.

Ελληνική τραγωδία στο πέρασμα του χρόνου

Jacqueline de Romilly

Εκδ. Το Άστυ, Αθήνα 1996

Στο βιβλίο αυτό παρουσιάζονται, σε άριστη μετάφραση των Α.-Μτ. Αθανασίου και Κ. Μηλιαρέση, δεκατέσσερις ομιλίες και άρθρα της συγγραφέως σχετικά με θέματα βοηθητικής βιβλιογραφίας. Η μετάφραση από τα Γερμανικά είναι των Δ. Λυπουρή και Λ. Τρομάρα.

Μίτος

Θέματα πολιτισμού και πληροφορικής, τεύχος 3

Περιοδική έκδοση του Τμ. Τεκμηρίωσης του Μουσείου Μπενάκη, Αθήνα 1996

Το τρίτο αυτό τεύχος της περιοδικής έκδοσης που κυκλοφορεί το Μουσείο Μπενάκη "διατρέχει ένα κύκλο ζητημάτων που, χωρίς να παύουν να μας γοητεύουν, αναπόφευκτα γίνονται γόμιο πεδίο προβληματισμού πάνω στις πνευματικές προϋποθέσεις και στα πολιτισμικά αποτελέσματα των τεχνολογιών της πληροφορίας". Η εφαρμογή των σύγχρονων τεχνολογιών στην Αρχαιολογία είναι πιο γεγονός και ο Μίτος μας βοηθά να βρούμε το δρόμο μας μέσα στα ηλεκτρονικά δίκτυα.

Οι γυναίκες στην όψιμη αρχαιότητα

Gillian Clark

Εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1997

Πολλοί είναι εκείνοι που μελέτησαν τη θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα, λιγότεροι αυτοί που ασχολήθηκαν με τη μοίρα της στα βυζαντινά χρόνια, αλλά ελάχιστα όσοι γύριζαν να μάθουν το τι συνέβαινε στα πρώιμα βυζαντινά χρόνια, τον σκοτεινό, μικρό μεσαιώνα. Ο G. C. στήριζεται σε κείμενα νομικά, εκκλησιαστικά, ιατρικά και φιλολογικά για να αναδείξει την εικόνα της θέσης της γυναίκας στο Βυζάντιο κατά την περίοδο από τον 3ο ως τον 6ο αιώνα.

Λεξικό αρχαίων συγγραφέων Ελλήνων και λατίνων

Paul Kroh

Εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996

Πρόκειται για πολύ χρήσιμο, μοναδικό στην ελληνική γλώσσα, λεξικό Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων. Πλούσιο σε λήμματα, πληροφορεί σχετικά με τη βιογραφία κάθε συγγραφέα, που είτε είναι γνωστός από ολοκλήρωτο το έργο του είτε από αποσπασμένα ή αρχαίου ελληνικού θεάτρου και ειδικότερα με προβλήματα της τραγικής ποίησης. Η διακεκριμένη ελληνίστρια εξετάζει διαφορετικά πτυχές του αρχαίου δράματος, ρίχνοντας φως σε όψεις του που παρά τους αιώνες έχουν μείνει σκοτεινές. Η πρωτοτυπία, ο πλούτος των γνώσεων και η ευελιξία του πνεύματος μας χαρίζουν ευχάριστες και εποικοδομητικές ώρες.

Το ταξίδι του Πυθέα στην άγνωστη Θούλη

Χρήστος Λάζος

Εκδ. Αίολος, Αθήνα 1996

Στο βιβλίο αυτό αναφέρονται, εκτός από το ταξίδι του Πυθέα στη Θούλη, οι δρόμοι που πήραν οι Έλληνες της αρχαιότητας για να γνωρίσουν τον κόσμο, να εμπορευτούν και να δημιουργήσουν αποικίες. Το κείμενο περιέχει πληθώρα πληροφοριών, ιστορικών και αρχαιολογικών, και είναι και σωστά εικονογραφημένο.

Λίμνες, πολιτείες του νερού

Φωτογραφίες Δ. Τάλιανης,

κείμενα Γ. Ρουσκάς

Εκδ. Τοπίο, Αθήνα 1996

Το αισθητικά άριστο, μικρό και ως εκ τούτου εύχρηστο στη χρήση και προστόμο φωτογραφικό αυτό λεύκιμμα φέρει τη σφραγίδα του γνωστού φωτογράφου Δ. Τ., που μας εισάγει στη μαγεία του ήρεμου νερού, του προστατευμένου, περικλειστού χώρου και της καθημερινής ζωής. Τις ελαί-

σιες εικόνες συνοδεύει το κείμενο του Γ. Ρ., που, χωρισμένο σε μικρές ενότητες, μας δείχνει ποιητικά τις λίμνες, καθρέφτες του ουρανού, μας λήμζει τις Λιμναιές ναυτικές επιχειρήσεις ή ακόμη μας διηγείται θρύλους και παραδόσεις.

Τα ιατρικά του Αριστοφάνη

Πάνος Αποστολιδής

Εκδ. Γαβριηλίδης, Αθήνα 1996

Στις 550 σελίδες αυτού του βιβλίου βρίσκει κανείς, εκτός από τη χαρά του διαβάσματος, έναν θησαυρό πληροφοριών και μια σωστή και προσεγμένη αντιμετώπιση του θέματος. Παρά το μέγεθος του, το βιβλίο διαβάζεται εύκολα και προσφέρει πολλά.

Η Ελλάδα και ο ελληνιστικός κόσμος

John Boardman, Jasper

Griffin, Oswald Murray et al.

Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1996

Το βιβλίο αυτό πρωτοδημοσιεύτηκε το 1986, από τις εκδόσεις του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, και είναι μια θαυμάσια συλλογή δουλειών δεκαπέντε διακεκριμένων επιστημόνων. Χωρίς υπερπαισιοποιήσεις, με όμοια ένα συγκεκριμένο θέμα, ο καθένας από τους συγγραφείς πραγματεύεται και μια έκφανση από τον 8ο π.Χ. αιώνα έως και τους ελληνιστικούς χρόνους, δηλαδή το τέλος των ελληνιστικών μοναρχιών. Είναι από τα καλύτερα εργαλεία του είδους. Στην ελληνική έκδοση έφτασε να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη γλώσσα. Για παράδειγμα, το βιβλίο ξεκινάει με τον τίτλο *Εμφάνιση της πόλεως και στη συνέχεια, στη 2η σελίδα, αναφέρει: ...η πόλη-κράτος*. Η συνείδηση είναι ότι είναι από τα οποία πάσχει η ελληνική γλώσσα.

Οι αρχαίοι Έλληνες στην υπερπόντια εξάπλωσή τους.

Οι πρώτες αποικίες και το εμπόριό τους

John Boardman

Εκδ. Ινστιτούτου του βιβλίου - Μ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1996

Το βιβλίο αυτό, γραμμένο το 1980, μόλις κυκλοφόρησε σε ελληνική - θαυμάσια - μετάφραση της Ηλ. Ανδρέαδη. Πρόκειται για την αριστερή μελέτη του θέματος. Στο πρώτο κεφάλαιο εκτίθεται η φύση των μαρτυριών, με τις πηγές, τις αρχαιολογικές και τις φιλολογικές μαρτυρίες. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά το υπόβαθρο. Το τρίτο αναφέρεται στην περιπέτεια στην

Ανατόλη, όπου γίνεται η γνωριμία με τους πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής και βλέπουμε τις αλληλεπιδράσεις τους. Το τέταρτο κεφάλαιο πραγματεύεται την παρουσία των Ελλήνων στην Αίγυπτο και τις σχέσεις Ελλήνων και Αιγυπτίων. Το πέμπτο κεφάλαιο αφορά την Ιταλία, τη Σικελία και τη Δύση, με τις πρώτες ελληνικές αποικίες, ενώ το έκτο είναι αφιερωμένο στο Βορρά και τον Ευρέινο πόνο.

Νικητής

Ευρυδίκη Κεφαλιδού

Εκδ. Αριστοτέλειο Πανεπ. Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1996

Πρόκειται, καθώς δηλώνει ο υπότιτλος, για την εικονογραφική μελέτη του αρχαίου ελληνικού αθλητισμού. Πολύ ενδιαφέρον πόνημα -διδασκαρική διατριβή-, που προτείνει νέους τρόπους ανάλυσης των εικονογραφικών κωδικών στις παραστάσεις νικητών αθλητών, οι οποίοι νέοι τρόποι βασίζονται στο συνδυασμό φιλολογικών και επιγραφικών μαρτυριών και της αττικής αγειογραφίας.

Βυζάντιο. Εισαγωγή στο βυζαντινό πολιτισμό

Επιμ. Ν. Η. Baynes,

H. St. L. B. Moss

Εκδ. Παπαδόγμου, Αθήνα 1996

Πρόκειται για το γνωστό πλέον εγχειρίδιο βυζαντινού πολιτισμού, έργο σπουδαίο, που κυκλοφόρησε στην 6η του έκδοση.

Η άλλη όψη της αρχαιότητας. Ο υπόκοσμος

Catherine Salles

Εκδ. Παπαδόγμου, Αθήνα 1997

Η αίσλη της αρχαιότητας (ελληνικής και ρωμαϊκής) δεν πρέπει να μας κάνει να ξεχνάμε πως υπήρχε και η άλλη πλευρά του νομισματός. Η εξαθλίωση και η εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον συνάνθρωπό του -του μη πολίτη από τον πολίτη- δεν είναι νέο φαινόμενο αλλά μια από τις πλευρές της κοινωνίας που έχει μείνει ακόμα στην αρκετά στη σκιά σε σχέση με άλλες. Το κείμενο δεν είναι ιδιαίτερα πυκνό αλλά διαβάζεται εύκολα. Η μετάφραση είναι του Κ. Τσιττάρακη.

Ανθρωπολογία των προσωκρατικών

Δημήτρης Παπαδής

Εκδ. Παπαδόγμου, Αθήνα 1996

Το βιβλίο αυτό ασχολείται με τη διαδικασία των προσωκρατικών φιλοσό-

φων για τη φύση του ανθρώπου και την εμφάνιση και εγκυρότητα της γνώσης του, και συζητά τις μέχρι τώρα εκφρασμένες απόψεις των μελετητών.

Ομηρική γεωγραφία και ομηρική εποχή

Βαγγέλης Πανταζής

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1996

Στο βιβλίο αυτό ο Β.Π. εξετάζει το πρόβλημα του "εξομηρισμού" της αρχαίας Ελλάδας" καθώς και το "πρόβλημα των Μυκηνών". Με άλλα λόγια, θέτει α) το πρόβλημα του ποια η σχέση της ομηρικής και της πολιτικής γεωγραφίας της ιστορικής περιόδου και, β) αν δεχτούμε τη διάσταση αυτή, τι εκπληξίες μπορεί να κρύβουν οι Μυκήνες;

Πρόταση - τεύχος 3

Περιοδική έκδοση πολιτισμού και τέχνης, Άρτα 1997

Πολύ ενδιαφέρουσα περιοδική έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Άρτας. Το 3ο αυτό τεύχος περιλαμβάνει αφιέρωμα με θέμα: "Ο τόπος στο χρόνο - Αναστροφές στην Άρτα". Τριάντα οκτώ πακέτα και διαλεγτά άρθρα απαρτίζουν αυτό το παρόμοιο της ιστορίας της Άρτας που μας αποκαλύπτει κυριολεκτικά. Μέσα από τα κείμενα αυτά γνωρίζουμε πτυχές της Ηπείρου για τις οποίες είμαστε ανυπόψιστοι, και οι προβληματισμοί των συγγραφέων μας βάζουν σε σκέψεις. Ας σταθεί η πρωτοβουλία αυτή παράδειγμα προς μίμηση και για άλλους.

Νομισματά και Νομισματική

Συλλ. έργο, Συντ.: Βάσω

Πέννα, Ιωάν. Τουράτσογλου

Εκδ. Καπόν. Υπ. Πολ. - Νομισματικό Μουσείο, Αθήνα 1996

Ο τόμος αυτός, παρόλο που ακούγεται "αυστηρός", αποτελεί ευχάριστο ανάγνωσμα. Με την ύλη του χωρισμένη σε δύο μέρη: I. Η ιστορία του Νομισματικού Μουσείου και II. Το νόμισμα: εύρεση, εξέλιξη, χρήση, μας μεταφέρει τις σημαντικότερες στιγμές της ζωής του μοναδικού αυτού Μουσείου και μας εισάγει στην ιστορία των συναλλαγών και του νομισματός. Στο έργο συνεργάζονται οι: Μίνα Γαλάνη-Κρίκου, Μάνω Οικονομίδου, Βασιλική Πέννα, Ιωάννης Τουράτσογλου, Ηώς Τσουρτή. Οι φωτογραφίες, εξαιρετικές, είναι του Μάκη Σκιαδαρής. Η καλλιτεχνική επιμέλεια της Ραχήλ Μισοδραχί-Καπόν. Το αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής είναι ένα λειψύμμα στο οποίο καθέναν θα βρει ενδιαφέρον, η δε αισθητική του το κάνει να ξεχωρίζει ανάμεσα στις εκδόσεις του είδους, όχι μόνο τις ελληνικές αλλά και διεθνείς.

Βιβλιογραφικά Δελτία

Πληροφοριακά, για τους αναγνώστες μας, σημειώνουμε πως όλοι πια οι εκδοτικοί οίκοι στέλνουν δωρεάν, αν τους ζητηθεί, **Βιβλιογραφικό Δελτίο** με τους τίτλους των εκδόσεων τους ταξινομημένους σε θεματικές ενότητες ή/και σύμφωνα με το όνομα του συγγραφέα.

Παιχνίδι φωτός στην Ελλάδα

Jacqueline de Romilly

Εκδ. Το Άστυ, Αθήνα 1996

Είναι μια μορφή απολογισμού εντυπώσεων του πρώτου ταξιδιού της συγγραφέως στην Ελλάδα και μια ανασκέυη των θεωριών του R. Caillios, τότε που, μέλη της ίδιας ομάδας τελειοφίλων, ταξίδεψαν στις ελληνικές θάλασσες και επιστρέφοντας στο Παρίσι ο R. C. δημοσίευσε άρθρο με τίτλο "Παιχνίδι σκιών στην Ελλάδα". Για τη Jacqueline de Romilly η Ελλάδα είναι ο θρίαμβος του φωτός.

Αρχαία ελληνική ιστορία

G. W. Botsford & Ch. A.

Robinson

Αναθεωρημένη από τον

Donald Kagan

Εκδ. Μ.I.E.T., Αθήνα 1996

Άλλο ένα έργο βιβλίο από τα βασικά έργα της ελληνικής ιστοριογραφίας, κυκλοφόρησε στα Ελληνικά από το Μ.I.E.T. Η μετάφραση του Σ.Ε. Τσιττάρα είναι πιστή στο πρωτότυπο και η αναθεώρηση του κειμένου από τον D. Kagan καθιστά το βιβλίο αυτό "εργαλείο" για τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής ιστορίας.

Μελετήματα

Στη σειρά "Μελετήματα" που εκδίδει το Κ.Ε.Ρ.Α., κυκλοφόρησαν:

Recherches sur les Marches orientales des Temenides

M. B. Hatzopoulos &

Loisida D. Loukopoulos

Εκδ. Κ.Ε.Ρ.Α., Αθήνα 1996

Κυκλοφόρησε το Β' μέρος του σημαντικού για την έρευνα στην προιστοριογραφία και την ονομαστική έργου, που αποτελεί τον 11ο τόμο της σειράς "Μελετήματα".

Macedonian Institutions under the Kings

M. B. Hatzopoulos

Εκδ. Κ.Ε.Ρ.Α., Αθήνα 1996

Πρόκειται για δίτομο έργο του Μ.Χ. Σπανητή και επιγραφική μελέτη των μακεδονικών θεσμών της βασιλικής περιόδου, τόμοι 22, 1-2 της σειράς "Μελετήματα".

Αναζητώντας την Κλασική Ελλάδα

Richard Stoneman

Εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1996

Στο βιβλίο αυτό βρισκονται συγκεντρωμένα τα ονόματα των επιφανέστερων επισκεπτών της Ελλάδας στα νεότερα χρόνια. Ο τίτλος "Αναζητώντας την Κλασική Ελλάδα" δεν ισχύει για όλους τους ταξιδιώτες. Ο καθένας τους γύρισε κάτι άλλο στον ιστορικό αυτό τόπο. Το βιβλίο αυτό μας γνωρίζει προσωπικότητες διάφορες και διαφορετικές, όλες όμως, με τον τρόπο τους, συναρπαστικές. Η μετάφραση ακολουθεί το πρωτότυπο με χάρη και ρυθμό.

Ο πόλεμος της Τρωάδος

Επιμ. Μ. Παπαθωμόπουλος και Ε.Μ. Jeffreys

Εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1996

Πρόκειται για μεσαιωνική "παράλλαξη" του Τρωικού πολέμου, γραμμένη στην καθολομμένη της εποχής (περ. 510-530) πάνω σε ελληνικό πρωτότυπο κείμενο του 1ου αι., σύμφωνα με τα λατινικά (φράγκικα: "Le Roman de Troie") πρότυπα. Πλήρης και καταπονητική παρουσίαση των χειρογράφων (μέρος II) του Μ. J. Jeffreys. Άρτια δουλεμένο το κείμενο και η μετάφραση του Μ.Π.

"Ανεξάντητη πόλη", Θεσσαλονίκη 1917-1918

Γιώργος Αναστασιάδης
Εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996

Το βιβλίο αυτό, τέταρτο της σειράς "Ιστορία και πολιτικός", σκιαγραφεί τη φυσιογνωμία της Θεσσαλονίκης στο τέλος του 20ού αιώνα, λίγο πριν αλλάξει η μορφή της "πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης". Είναι ένα βιβλίο που θα μείνει μαζί με τις παλιές οικογενειακές μας φωτογραφίες.

Θεσσαλονίκη 1897-1997

Δημήτριος Α. Δρογιδίης

Εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996

Με τον επεξηγηματικό υπότιτλο: "Τα 100 χρόνια της νεότερης πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης", ο Δ. Δ.

μας προσφέρει έναν τόμο πολύ χρήσιμο. Καλό είναι να γράφονται τέτοια βιβλία, όπου έχει τη δυνατότητα να αντίλει κανείς πληροφορίες και να βρίσκει στοιχεία, όπως στα εγχειρίδια αρχαίας ιστορίας, για τα νεότερα χρόνια, που στο σχολείο διδάσκονται ελλιπώς και στα βιβλία υπάρχουν σκόρπια.

Urban transformation in the Balkans (1820-1920)

Alexandra Yerolympos
Εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996

Όψεις της Βαλκανικής πολεοδομίας και η αναμόρφωση της Θεσσαλονίκης είναι ο υπότιτλος του έργου αυτού, που δυστυχώς ούτε περιλήψη ελληνική δεν το συνοδεύει. Με έντονες ιδιαιτερότητες η αστική ανάπτυξη στα Βαλκάνια, δεν έχει μελετηθεί όπως και όσο της αξίζει. Στην εργασία αυτή, που είναι γραμμένη στα Αγγλικά για να αγγίξει το διεθνές κοινό, προβάλλονται οι κοινές πορείες των χωρών της Βαλκανικής και η παράλληλη εξέλιξη τους. Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου δίνεται, μαζί με τη μελέτη της Θεσσαλονίκης και της ανακοδόμησής της — μετά την πυρκαγιά του 1917 —, αδημοσίετο εικονογραφικό υλικό. Το όλο έργο αποτελεί μια πρόταση διάλογου με τους γεγονοτικούς μισ Λαούς και μια πρώτη προσπάθεια σωστής τοποθέτησης του Βαλκανίου μέσα στον ευρωπαϊκό πολεοδομικό χώρο.

Σύναξη

Έκδοση σπουδής της Ορθόδοξιας
Αθήνα 1996

Το βόθ τεύχος του τριμηνιαίου αυτού περιοδικού είναι αφιερωμένο στη ζωγραφική και την αγιογραφία. Όπως πάντα, γράφουν διαλεκτοί άνθρωποι του πνεύματος. Μεταξύ των άρθρων ξεχωρίζουν: π. Στ. Σκήρης: "Πρόβλημα της ορθόδοξης εικονογραφίας στο τέλος του 20ού αιώνα". Γ. Κάρνης: "..., 'εσπρεζιπώς και ιεροτύπως...', ο ρόλος του ζωγραφικού τρόπου στην τεχνική εικόνα". Δ. Τριανταφυλλόπουλος: "Αναγέννηση της βυζαντινής ζωγραφικής στην μεταβυζαντινή νεοελληνική τέχνη". Χρ. Τερέζης-Μ. Φαρμακίδου: "Η αισθητική γλώσσα της βυζαντινής εικόνας".

Το περιβάλλον στην Ελλάδα, 1991-1996

Σύλλογ. έργου. Επιμ. Σπ. Παπασηλιόπουλος, Θ. Παπαγιάννης, Γ. Κούβελας
Εκδ. Ίδρυμα Μποδοσάκη, Αθήνα 1996

Το αυθλογοικό αυτό έργο είναι μια προσπάθεια αποτίμησης της κατάστασης

του περιβάλλοντος στην Ελλάδα των τελευταίων ετών. Στην εισαγωγή ηχογραφούνται συνθετικά οι μεταβολές στη συνολική κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα των τελευταίων ετών, αναφέρονται οι παράγοντες που θα επηρεάσουν μελλοντικές εξελίξεις και γίνεται προσπάθεια διάγνωσης των τάσεων. Το Α' μέρος αναφέρεται στην προστασία της φύσης, με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές. Το Β' μέρος ασχολείται με τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Το Γ' μέρος αναφέρεται στο ανθρώπινο περιβάλλον και στις επιπτώσεις του στο φυσικό χώρο. Ο τόμος αυτός δεν είναι "ανόγνωσμο για άρα έγκριση". Θα ήταν όμως καλό, κάθε πολιτική με συνείδηση και ενδιαφέροντα να το πάρει στα χέρια του. Θα βγει κερδισμένος.

Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων

Erika Simon
Εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996

Το βιβλίο αυτό είναι από τα βασικά εγχειρίδια για τη μελέτη των θεών του Ολύμπου παθόν. Βασισμένο σε αρχαιολογικές μαρτυρίες και σε φιλολογικές πηγές, εμπλουτισμένο με ευρετήρια, αποτελεί απαραίτητο βοηθήμα για όσους μελετούν την ελληνική αρχαιότητα ή θέλουν να γνωρίσουν την αρχαία ελληνική σκέψη. Γιατί, η Erika Simon χρησιμοποιεί την εικόνα όχι μόνο ως συμπληρωματικό του λόγου αλλά ως μια άλλη φωνή. Η μετάφραση της Σ. Πινατάγλου είναι σε ευχάριστη γλώσσα και το κείμενο κυλάει αβίαστο. Το μόνο μειονέκτημα του βιβλίου είναι η ποιότητα αποδόσης των ασπρόμαυρων φωτογραφιών.

Σαπφώ

Yves Bastistini

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1996

Ευχάριστη, "μυθιορμηματοποιημένη" βιογραφία της ποιήτριας, για τη ζωή της οποίας ελάχιστα είναι γνωστά. Το κείμενο συμπληρώνεται με μεταφρασμένα ποιήματα και με ωδές της Σαπφώ.

Ο Αριστοτέλης για όλους

Mortimer J. Adler

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1996

Με τον επεξηγηματικό υπότιτλο: "Δύσκολος στοχασμός σε απλοποιημένη μορφή", το μικρό αυτό πόνημα του Μ. J. Α. είναι σημαντικό γιατί, αληθινή, επιτρέπει στον καθένα να πλησιάσει και να κατανοήσει τη σκέψη του Αριστοτέλη για να δει πως πρόκειται για "μια φιλοσοφία της κοινής λογικής".